

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

Obr. 20. Přerov-Dluhonice. „Dolní Újezd“. Pohřeb v sídlištní jámě (obj. 126) s MMK.
Přerov-Dluhonice. „Dolní Újezd“. Bestattung in der Grube (Obj. 126) der MBK.

Navrhovaná trasa výkopu plynovodu vedla jihovýchodním směrem přes tratě „Dolní Újezd“ na k.ú. Dluhonice a „Díly“ na k.ú. Předmostí. Na nich se rozkládá polykulturní sídliště, které je známo z povrchových sběrů prováděných na lokalitě v 90. letech 20. století (Schenk 2002). Výzkum byl prováděn pracovníky AC Olomouc a Archaia Brno, o.p.s. Po dohodě s investorem bylo před vlastním započítím výzkumu přistoupeno ke strojovému stažení ornice na úroveň kulturní vrstvy v trase zhruba 450 m dlouhé a 3 m široké. V délce celého zkoumaného úseku byla připravená plocha rozdělena na čtverce o velikosti 3 × 3 m. V rámci jednotlivých čtverců byly pak snižovány vrstvy od svrchní kulturní vrstvy až na úroveň podloží, ve kterém se zřetelně rýsovaly tmavé zbarvené výplně výkopů jednotlivých pravěkých objektů. Ty byly zahloubeny do sprašového podloží, které zde bylo naváto na povrch původní šterkové terasy v průběhu pleistocenních dob ledových.

Výsledky ručního skrývání kulturní vrstvy přinesly velké množství nálezů a poukázaly na to, o kolik informací přicházíme, jestliže je plocha před započítím výzkumu stažena na podloží a jsou následně exkavovány pouze spodní části zahloubených objektů.

Síla kulturní vrstvy místy dosahovala 80 až 100 cm. Vznik této vrstvy spadá vzhledem k obsahu velkého množství nalezené keramiky LnK do období starého neolitu. Menší příměs ve vrstvě pak tvořila keramika z mladšího stupně kultury MMK.

V části trasy zkoumané v trati „Dolní Újezd“ bylo výzkumem odkryto celkem 140 objektů. Podle předběžného kulturního zařazení zde bylo doloženo osídlení následujících období: neolit (LnK, MMK), eneolit (KNP, KZP), doba bronzová (kultura nitranská, věteřovská skupina, KLPP), halštát (kultura platěnická), latén (LTA), raný středověk (střední doba hradištní).

Na přítomnost staroneolitického osídlení poukazuje podle předběžného zpracování několik desítek sídlištních jam různých tvarů, hlíny a několik kúlových jamek, které představují stopy po větších nadzemních konstrukcích. Osídlení můžeme na základě nalezené keramiky, která nese

v naprosté většině uvedených případů znaky degenerovaného výzdobného stylu, datovat do fáze IIB moravské LnK. Důležité bylo zjištění přítomnosti keramiky železovského výzdobného stylu ve stratifikovaném kontextu mladolineárního sídliště (Čizmář 1998, 122). Celý keramický soubor ze sídliště lze srovnat s nálezy z lokalit Práslavice-Kocourovce (Horáková – Kalábek – Peška 1997) a Uničov-Na Nivách (Hájek 2005).

Na staré říční terase mezi Dluhonicemi a Předmostím bylo archeologickým průzkumem potvrzeno kromě intenzivního osídlení z mladšího stupně LnK také osídlení z 2. vývojového stupně MMK. Bylo prozkoumáno několik sídlištních objektů, z nichž objekty 145 a 146 obsahovaly početný soubor keramiky, štípané a broušené kamenné industrie. Nejvýznamnější je však objev rituálně uloženého pohřbu (obr. 20) na dně sídlištní jámy (objekt 126) ovalného půdorysu. Ten obsahoval skelet dospělé osoby (pravděpodobně ženy) na pravém boku, ve skrčené poloze. Skelet byl orientován ve směru JZ-SV. Hrobovou výbavu tvořily keramické nádoby u nohou skeletu, dále dva provrtané zvířecí zuby, dva silicitové úštěpy a lichoběžníková šipka. Za zcela unikátní lze považovat nález měděné ozdoby situované v oblasti hrudníku. Veškerý materiál je v současné době ve stavu zpracování.

Do budoucna lze v souvislosti s plánovanou výstavbou úseku dálnice D1 v tomto prostoru počítat s odkrytím větších částí sídliště zdokumentovaného na počátku roku 2006.

Zdeněk Schenk, Vendula Vránová

Literatura

- Čizmář, Z. 1998: Nástin relativní chronologie lineární keramiky na Moravě. (Poznámky k vývoji výzdobného stylu). *Acta Musei Moraviae, Sci. soc.* LXXXIII, 105–139.
- Hájek, Z. 2005: Ohrazené areály kultury s lineární keramikou na Moravě (II), Uničov, Na nivách. *Archaeologiae Regionalis Fontes* 5, Olomouc.
- Horáková J., Kalábek, M., Peška, J. 1997: Osada lidu s lineární keramikou v Práslavicích-Kocourovci. *Archaeologiae Regionalis Fontes* 1, Olomouc.
- Ložek, V. 1961: Stratigrafický výzkum ložiska sypkých sintrů a slatin u Dluhonice na Přerovsku. *Antropozoikum* 9 (1959), 65–72.
- Schenk, Z. 2002: Předmostí dosud nezkoumané. *Pravěk NŘ* 11/2001, 371–379.

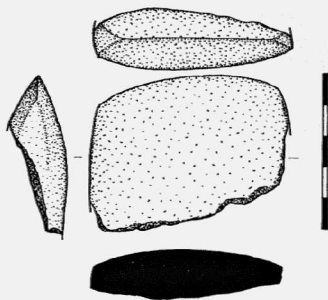
Resumé

Přerov (Kataster Dluhonice, Bez. Přerov). „Dolní Újezd“. LBK (Phase IIB), MBK (Phase II). Siedlung. Bestattung in der Siedlung. Rettungsgrabung.

RADVANICE (k. ú. Radvanice u Lipníka nad Bečvou, okr. Přerov)

„U Březi“. Neolit. Ojedinelé nálezy. Povrchový průzkum.

Při povrchovém sběru severovýchodně od obce, v okolí vrcholové kóty U Březi (286 m n. m) byla nalezena břitová část sekerky (obr. 21) a jeden přepálený silicitový úštěp. Sekerka je vyrobena ze silicifikovaného pískovce šedozeleňavého zbarvení (za určení děkujeme M. Vokáčovi). Oje-

Obr. 21. Radvanice. Fragment kamenné sekerky. Kreslil D. Figel.
Radvanice. Fragment des Steinbeil. Zeichnung D. Figel.

dinělé nálezy lze rámcově datovat do MMK. V okolí nálezu nebyl nalezen žádný doprovodný materiál. Nová lokalita je vzdálena přibližně 600 m JV od známého neolitického sídliště (LnK, MMK) v trati Vlčince na katastru obce Veselíčko (Nálezová zprava č.j. 2118/60).

Ojedinelé nálezy dokládají blíže nespecifikovatelné aktivity na konci neolitického období v místě výrazné krajinné dominanty s možností výhledu do prostoru celé Bečevské brány a k ní přiléhajícímu masivu Maleníku a Kelečské pahorkatiny.

Zdeněk Schenk, Martin Monik

Literatura

Anonym 1960: Veselíčko, okr. Hranice. Nálezová zprava uložena v Archivu ARÚ AV ČR Brno pod č. j. 2118/60.

Resumé

Radvanice (Kataster Radvanice u Lipníka nad Bečvou, Bez. Pířerov). Neolithikum. Einzelfunde. Oberflächensammlung.

SLATINA (okr. Znojmo)

Intravilán obce. Nedatováno. Zdroj surovin. Záchranný výzkum. JMM Znojmo.

Od sklonku roku 2005 do roku 2006 byl na katastru obce prováděn záchranný výzkum na trase vodovodního přívaděče a rozvodu v obci. Na úpatí poněkud prudšího svahu na severozápadním okraji obce s nadmořskou výškou 342 m n. m. byl zachycen doposud neznámý zdroj křemičitých zvětralin hadců - tzv. plazmy, využívaných běžně v průběhu mladší a pozdní doba kamenné. Výchozy stejné suroviny byly zkoumány J. Kovárníkem na katastru nedalekých Bojanovic. Přímé doklady těžby v podobě těžních jam či štol se však nepodařilo ve Slatině objevit. Místo nálezu se nachází na ZM ČR 34-11-01 v měřítku 1 : 10 000 v rozmezí bodů 130:342, 130:351 mm od Z:J s.č.

Zdeněk Čížmář

Resumé

Slatina (Bez. Znojmo). Innenbereich. Undatiert. Rohstoffquelle. Rettungsgrabung.

VEVERSKÁ BÍTÝŠKA (okr. Brno-venkov)

„U chalupy“. Neolit? Ojedinelé nálezy. Povrchový průzkum.

V rámci podrobných povrchových prospekci ve spodní části Boskovické brázdy byl dne 13. 4. 2006 v zasetém poli nalezen větší úštěp z rohovce typu Krumlovský les I. Bližší ohledání okolí přineslo pouze nález dalšího úštěpu z totožné suroviny. Místo se nachází na svahu se severním sklonem, několik desítek metrů od smířčeho kamene, východně od silnice Hvozdec-Veverská Bítýška. Nálezy indikují poměrně silnou aktivitu v oblasti v průběhu neolitu či eneolitu, což dokládají četná sídliště především kultur s LnK a MMK a rovněž ojedinelé kamenné artefakty z okolních tratí, např. „Hájek“, „Mečkov“ „Na nivách“ (Kuča - Žákovský 2001, 144-145; Kuča - Schenk - Smíšek - Šlajnsna 2005, 229). V prostoru ulice Hvozdecká, cca 100 m od místa nálezů, se nachází blíže nespecifikované neolitické sídliště a uvedené nálezy s ním mohou souviset (Patočka 1996).

Martin Kuča

Literatura

Kuča, M., Schenk, Z., Smíšek, K., Šlajnsna, J. 2005: Veverská Bítýška (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 46, 229.

Kuča, M., Žákovský, P. 2001: Veverská Bítýška (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 42, 144-145.

Patočka, R. 1996: Nález z pravěku. *Naše noviny* ze dne 9. 11. 1996.

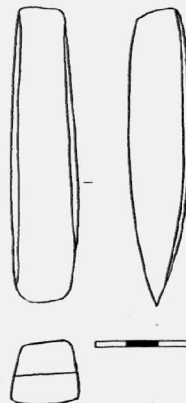
Resumé

Veverská Bítýška (Bez. Brno-venkov). „U chalupy“. Neolithikum-Äneolithikum. Einzelfunde. Oberflächensammlung.

ZÁBŘEH (k. ú. Zábřeh na Moravě, okr. Šumperk)

„Kruppach“. Mladší doba kamenná. Ojedinelý nález. Povrchový sběr. VM Šumperk.

V květnu r. 2006 byl na poli na severním okraji Zábřehu, v části Kruppach, při sběru nalezen kamenný klínek (poloha nálezu - ZM 1 : 10 000, list 14-41-24, 42:102 mm od Z:J s.č.

Obr. 22. Zábřeh-Kruppach. Kamenný klínek (kresba P. Kašpárek).
Zábřeh-Kruppach. Steingerät. (Abbildung von P. Kašpárek).